

Ielūkojoties ilgi noklusētajās pagātnes lappusēs

Vjatalagā nomocīto piemiņas brīdis pie krusta, kas uzstādīts ciematā Ļesnoje, netālu no tāda paša nosaukuma stacijas, kas ir Vjatlaga centrs un nometņu administrācijas vieta. Fotouzņēmums izdarīts 1999. gada 24. augustā, apmeklējot latviešu moku vietas Sibīrijā.

Šajā vasarā iepazīnos ar diviem cilvēkiem, kuri lika man kopā ar viņiem izstaigāt mūsu tautas sāpju ceļus.

Kopā ar Okupācijas muzeja video un kinofoto krātuves vadītāju Andreju Edvīnu Feldmani piedalījos materiālu apkopošanā par Dūnikas pagasta iedzīvotājiem. Tagad Okupācijas muzejā glabāsies 15 mūsu pagasta iedzīvotāju likteņstāsti un fotogrāfijas, kas būs pieejamas turpmāk. Leģionāru, filtrācijas nometņu cietušo, represēto u.c. stāstījumi. Tie bija: Miķelis Puļķis, Žanis Veidelis, Jānis Ivars Piķelis, Miķelis Siklis, Klāvs Brizga, Edīte Cimermane, Anna Varna-Liepiņa, Antonija Pelīte, Arvīds Piķelis, Jānis Attāls, Alma Ozola, Miķelis Pelītis, Arvīds Kundziņš, Austrā Lanka u.c.

Savukārt Benildas Ezeriņas zvans no Ķeguma, turpmākā sarakste un saņemtie materiāli man lika ieskatīties vienā baismā noziegumā, ko paveica okupācijas vara 1941. gada 14. jūnijā. Daudzu šajā dienā aizvesto pišli

Benilda Ezeriņa lūdz atsaukties Sibīrijas bēmus, kuru tuvinieki nomocīti Vjatalagā, ar īsu savas dzimtas likteņstāstu – kā atgriezāties, kā dzīvojat tagad.

Viņas adrese: Staru iela 4-35, Ķegums, Ogres rajons, LV-5020.

palika bezgalīgajā taigā vai purvainajā tundrā. Ko mēs zinām par šo mocekļu dienām un naktīm, par pēdējām dzīves minūtēm?

1941. gada 14. jūnijā no Latvijas izveda 15 424 cilvēkus. 5263 vīriešus arestēja, apsūdzot viņus kā kontrrevolucionārus, “mežabrāļus” atbalstītājus. Tie bija aizsargu komandieri, pagastu vecākie, bijušie virsnieki, “kulaki” utt. No tiem apmēram 2500 cilvēki nonāca Kirovas rajona Vjatalagā. Nometņu teritorija stiepās 40 kilometru platībā. Ieslodzītos nodarbināja mežizstrādē – smagā roku darbā salā, badā. Galarezultātā – slimības, invaliditāte, nāve.

1941. gada augustā sāka izstrādāt materiālu apkopošanu, sišana. Oktobri tiesa

Bijušais Kirovas pilsētas cietums Nr.1. Ārsiena, kur 1942. gada janvārī nošāva no Vjatlaga atvestos ieslodzītos. Tagad kādreizējā cietuma telpās ir tekstilkombināts.

FOTO NO BENILDAS EZERIŅAS ARHĪVA

Ceļš, kas iet garām Vjatlaga krustam, sausas vasaras laikā, kad lietus ilgi nav bijis. Var tikai iztēloties, kāds tas ir citos gadalaikos un kā pa to brīdā ieslodzītie.

– 100 cilvēkiem nāvēssods, uz 25 gadiem – bez tiesībām sarakstīties – NKVD konspiratīvajā valodā – “nošauts” (tādu ziņu saņēma piederīgie), 10 gadu. 1942. gada 7. janvārī sāka izpildīt nāvēssodus. Tiesāja nevainīgus cilvēkus. Tiesājumā.

1942. gada 15. janvārī nošāva Edītes Cimermanes tēvu Aleksandru Cimermani

un Benildas Ezeriņas tēvu Jāzepu Ezeriņu. “Mūsu tēvi mira kā brāļi, mēs esam kā māšas,” tā Benilda Ezeriņa.

Vjatlagā tika nomocīti (nomira) Dunikas pagasta iedzīvotāji: Miķelis Tamužis, Dunikas pagasta vecākais – 1941. gada 8. septembrī (7. nometnē); Pēteris Sungāls, Dunikas pagasta aizsargu priekšnieks – 1942. gada 4.

janvārī (11. nometnē); Jānis Varna, Dunikas pagasta aizsargu komandieris – 1942. gada 6. augustā (7. nometnē); Konstantīns Kviešonis, Dunikas un Nicas pagasta vecākais – 1943. gada 19. martā (3. nometnē); Rihards Kalniņš, Sikšņu pamatskolas skolotājs, 1. mazpulka dibinātājs – 1942. gada 6. oktobrī

Merzļinskā-Peļļinskā kapos Kirovā atrodas piemiņas akmens, uz kura rakstīts: “Politisko represiju upuriem”.

Pirmo mazpulku dibināja 1929. gada 8. novembrī. Šogad 75 gadi! Anglijā dzīvojošie brāļi Arvīds un Imants ir iecerējuši uzstādīt pie skolas piemiņas zīmi skolotājam Rihardam Kalniņam.

Ja kādam interesē, pie manis ir Kirovas profesora Viktora Berdinskiha grāmata par Vjatlagu krievu valodā. O